

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-493
23 вересня 2019 року

**Першому заступнику голови Комітету
Верховної Ради України з питань
гуманітарної та інформаційної
політики**

Констанкевич І. М.

Щодо пропозицій до рішення Комітету

Шановна Ірино Мирославівно!

До плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики включено питання щодо стану та розвитку початкової спеціалізованої мистецької освіти в Україні.

На виконання Вашого звернення Асоціація міст України з метою врегулювання проблемних питань у сфері початкової мистецької освіти провела 18 вересня 2019 року засідання робочої групи представників закладів мистецької освіти, під час якої було обговорено основні переваги та ризики у сфері мистецької освіти та сформульовано спільні пропозиції до рішення Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, що додаються.

Сподіваємось на співпрацю.

Додаток: на 5 арк.

**З повагою
Виконавчий директор Асоціації**

О. В. Слобожан

ПРОПОЗИЦІЇ

до рішення Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики щодо врегулювання проблемних питань у сфері початкової мистецької освіти

Щодо позиції органів місцевого самоврядування у частині забезпечення реформи мистецької освіти

Асоціація міст України представляє інтереси засновників закладів початкової мистецької освіти, а тому на виконання листа Міністерства культури України від 27.06.2019 року № 3515/33/13-19 Асоціація міст України листом від 02.07.2019 року № 1-189 розіслала містам обласного значення усіх областей України лист із проханням сприяти реформі мистецької освіти у частині забезпечення академічної автономії мистецьких шкіл та у випадку наявності надати АМУ перелік проблемних питань у цій сфері.

До АМУ у відповідь надійшло 33 листи від органів місцевого самоврядування, які є засновниками закладів мистецької освіти. У 26 листах (78%) опитані з Дніпропетровської (3), Донецької (2), Житомирської (3), Запорізької (3), Івано-Франківської (4), Київської (2), Кіровоградської, Луганської, Львівської (2), Миколаївської, Одеської, Полтавської (2), Хмельницької областей міста підтвердили готовність впроваджувати реформу мистецької освіти та у межах затверджених радою видатків її фінансувати, а також зазначили, що суттєвих проблем під час реформування не виникає. Серед міст-обласних центрів перешкоди у здійсненні реформи відсутні у Дніпрі, Житомирі, Івано-Франківську, Кропивницькому, Львові, Миколаєві та Одесі. При цьому зауважуємо, що у м. Кременчук Полтавської області та м. Лисичанськ Луганської області розробка власних освітніх програм закладами мистецької освіти ще не здійснювалась, і вони продовжують працювати за типовими навчальними планами шкіл, затвердженими Міністерством культури і туризму України.

У той же час 7 (22%) міст (Вараш, Вінниця, Бровари, Дубно, Кривий Ріг, Хмельницький, Черкаси) зауважили про наявність ризиків під час впровадження реформи освіти:

1. Зниження якості мистецької освіти, пов'язане із впровадженням наказу Міністерства культури України від 24.04.2019 року № 352 «Про затвердження типових освітніх програм елементарного підрівня початкової мистецької освіти»:

- збільшення кількості учнів у групах з вивчення теоретичних дисциплін до 15 чоловік;
- зменшення обсягу навчального навантаження на одного здобувача освіти від 1085 годин до 840 годин;
- збільшення навантаження кількості учнів на одну викладацьку ставку;

- ліквідація та заміна окремих дисциплін, що не є рівноцінною: наприклад, сольфеджіо та музична література замінюються на практичне музикування та бесіди про мистецтво;
- відсутність на елементарному рівні класу сольного співу та театрального мистецтва.

2. Недосконалість Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти в сфері культури (далі – Положення), затвердженого наказом Міністерства культури України від 12.07.2018 року № 628:

- у пункті 1 розділу II «Створення, склад та повноваження атестаційних комісій» Положення відсутність 2-го рівня атестаційної комісії, що не дозволяє засновнику закладу мистецької освіти здійснювати вивчення якості надання освітніх послуг у закладах;
- згідно з пунктом 8 розділу IV «Оскарження рішень атестаційних комісій» Положення після рішення атестаційної комісії, виплата заробітної плати повинна відбуватись з 1 січня наступного року з обов'язковим перерахунком заробітної плати з дати прийняття рішення атестаційною комісією відповідного рівня, що призведе до порушень бюджетного законодавства.

3. Відсутність достатньої кількості коштів у місцевих бюджетах на утримання закладів мистецької освіти та ризик зменшення фінансування мистецьких шкіл.

4. Відсутність методичних рекомендації із впровадження реформи, підручників та посібників.

5. Відсутність Державного стандарту початкової мистецької освіти.

Окрім того, міста звертають увагу, що неможливо вивчати з 9 років предмети «Театральне мистецтво», «Сольний спів», оскільки з 10 років починається мутація голосу. А також не варто навчати дітей грі на духових мідних та народних інструментах (труба, саксофон, туба, гобой, гітара, бандура та ін.) з 6-7 років, зважаючи на фізіологічні особливості дітей цього віку.

Зважаючи на вище зазначене, міста пропонують:

- доопрацювати наказ Міністерства культури України від 24.04.2019 року № 352 «Про затвердження типових освітніх програм елементарного підрівня початкової мистецької освіти» та Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти в сфері культури, затверджене наказом Міністерства культури України від 12.07.2018 року № 628 «Питання атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти в сфері культури», з врахуванням зазначених вище пропозицій та зауважень міст;
- внести зміни до Бюджетного кодексу України, передбачивши можливість спрямування коштів освітньої субвенції, окрім визначених у законодавстві напрямів, на фінансування закладів спеціалізованої освіти.

Про спільні позиції представників закладів мистецької освіти у частині збереження і розвитку початкової спеціалізованої мистецької освіти в Україні

З метою врегулювання проблемних питань у сфері мистецької освіти Асоціація міст України провела 18 вересня 2019 року засідання робочої групи представників закладів мистецької освіти, під час якої було обговорено основні переваги та ризики у сфері мистецької освіти. Участь у засіданні взяли заступник директора з навчальної роботи Школи джазового та естрадного мистецтв Дніпровського району міста Києва Оксана Браунер, директор Київської дитячої школи мистецтв № 5 імені Л. Ревуцького, Заслужений діяч мистецтв України Василь Візнюк, Голова ГС «Українська народна палата», викладач Київського національного університету культури і мистецтв України, заступник Міністра культури (2014 року) Олесь Журавчак, аналітик Аналітичного центру Асоціації міст України, кандидат педагогічних наук Людмила Мозгова, директор Київської дитячої музичної школи № 28, Заслужений діяч мистецтв України Світлана Сухомлинова, директор Львівської музичної школи № 6 імені Богдана-Юрія Янівського, Голова «Всеукраїнської асоціації закладів мистецької освіти» Богдан Ховзун та директор Київської дитячої музичної школи № 35, Голова ГО «Всеукраїнська рада директорів закладів початкової мистецької освіти», Заслужений працівник культури України Олександр Шаліт.

Учасників зустрічі вкрай стурбувало питання запропонованої зміни підпорядкування закладів початкової мистецької освіти. Керівники закладів освіти наголосили на перевагах координування їхньої діяльності саме Міністерством культури України. Адже саме так враховується специфіка діяльності закладів мистецької освіти, зокрема у частині реалізації державної політики у цій сфері, та визначена статтею 21 Закону України «Про освіту» безперервність і наступність мистецької освіти: мистецька школа – коледж – заклад вищої освіти. Було висловлено застереження, що у разі зміни підпорядкування мистецьких шкіл Міністерству освіти і науки України, наприклад, буде створено загрозу функціонування спільних баз практики у закладах вищої спеціалізованої освіти, неготовності місцевих органів управління освітою здійснювати управління цими закладами з урахуванням їх особливостей, зокрема як закладів спеціалізованої освіти, а також порушено напрацьований алгоритм підготовки кадрів для сфери культури і мистецтва.

Під час робочої зустрічі учасники обговорили необхідність змін нормативно-правової бази у сфері початкової мистецької освіти, викликаній прийняттям Закону України «Про освіту». Зокрема, йшлося про приведення статутної діяльності закладів освіти до відповідності закону та впровадження Типових освітніх програм початкової мистецької освіти (далі – освітні програми), затверджених наказом Міністерства культури України від 24.04.2019 року № 352.

Представники закладів мистецької освіти, які здійснювали пілотування нових програм у 2018/2019 навчальному році (перший рік пілотного проекту),

підтвердили необхідність запровадження змін у сфері. Зокрема, наголосили на тому, що Типові освітні програми елементарного та середнього (базового) підрівнів початкової спеціалізованої мистецької освіти підготовлені Міністерством культури України на виконання частини другої статті 32 Закону України «Про освіту». У той же час учасники робочої групи дійшли згоди у тому, що на сьогодні не виконано частину шосту статті 21 Закону України «Про освіту», а саме не підготовлено та не затверджено центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері культури, Стандарт початкової спеціалізованої мистецької освіти. Саме на підставі цього Стандарту початкової спеціалізованої мистецької освіти і мають бути розроблені Типові освітні програми початкової мистецької освіти.

Керівників закладів мистецької освіти турбує стан фінансування сфери, зокрема, оплата праці педагогічних працівників закладів. Так, цю категорію освітян несправедливо позбавлено державної підтримки. Адже відповідно до частини п'ятої статті 78 Закону України «Про освіту» держава може сприяти розвитку дошкільної та позашкільної освіти шляхом надання відповідних освітніх субвенцій. Згідно з абзацом шостим статті 1 Закону України «Про позашкільну освіту» до закладів позашкільної освіти належать також мистецькі школи – заклади спеціалізованої мистецької освіти: музична, художня, хореографічна, хорова, школа мистецтв тощо, які надають початкову мистецьку освіту. Таким чином, заклади мистецької освіти можуть бути включені до статті 103² Бюджетного кодексу України з метою фінансування оплати праці педагогічних працівників за кошти освітньої субвенції.

Учасники зустрічі обговорили також альтернативні джерела фінансування закладів мистецької освіти. Зокрема, на думку представників мистецької освіти, варто для таких цілей залучати ресурси Українського культурного фонду, метою створення якого є сприяння розвитку культури та мистецтв України, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості і суспільства, широкого доступу громадян до національного культурного надбання, підтримка культурного розмаїття та інтеграції української культури у світовий культурний простір.

Окрім того, представники закладів мистецької освіти зупинились на питанні атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти в сфері культури. Відповідно до наказу Міністерства культури України від 12.07.2018 року № 628 «Питання атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти в сфері культури» (далі – Положення) у системі запроваджено нові підходи до атестації педагогічних працівників. Так, педагогічні працівники мають облікувати свої досягнення та самостійно подавати документи до атестаційних комісій, що унеможливорює суб'єктивну оцінку з боку адміністрації закладу та сприяє професійному розвитку педагогів. У той же час викликають занепокоєння окремі норми Положення, наприклад, визначення Атестаційними комісіями Департаментів культури областей

відповідності працівника займаній посаді, що суперечить нормам Кодексу законів про працю України (згідно з абзацом другим статті 28, абзацом першим статті 40 Кодексу законів про працю України визначення відповідності працівника займаній посаді має відбуватися виключно за місцем основної роботи власником (засновником мистецької школи) або уповноваженим ним органом), критерії та обов'язкові мінімальні результативні показники роботи педагогічних працівників, які враховуються при підтвердженні, присвоєнні кваліфікаційних категорій. Також дискусійною є необхідність педагогічним працівникам проходити атестацію окремо в кожному закладі, де вони працюють на однакових посадах за сумісництвом, а не за основним місцем роботи, як це було раніше. Така норма суперечить абзацу сьомому частини першої статті 12 Закону України «Про професійний розвиток працівників». Члени робочої групи дійшли згоди щодо потреби удосконалити Положення та внести до нього необхідні зміни.

У результаті обговорення важливих питань мистецької освіти учасники робочої групи вирішили звернутись до Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики з **такими пропозиціями**:

1. Залишити у повноваженнях центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері культури, формування та реалізацію державної політики щодо системи закладів мистецької освіти.

2. Рекомендувати центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері культури, на виконання частини шостої статті 21 Закону України «Про освіту» розробити та затвердити Стандарт початкової спеціалізованої освіти. З урахуванням Стандарту початкової мистецької освіти удосконалити Типові освітні програми початкової мистецької освіти.

3. Внести зміни до статті 103² Бюджетного кодексу України, включивши до переліку закладів мистецькі школи та забезпечивши таким чином спрямування коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників закладів мистецької освіти.

4. Рекомендувати Українському культурному фонду відповідно до абзацу другого частини першої статті 3 Закону України «Про Український культурний фонд» запровадити окрему програму підтримки спеціалізованої мистецької освіти.

5. Створити робочу групу та внести актуальні зміни до Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури, затвердженого наказом Міністерства культури України від 12.07.2018 року № 628.

Аналітичний центр АМУ